

บทคัดย่อ

ภาคนิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวนโยบายต่างประเทศของอินโดนีเซียต่อติมอร์ตะวันออก และเพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวนโยบายของอินโดนีเซียต่อติมอร์ตะวันออก โดยจะทำการศึกษาใน 2 ช่วงเวลา คือ ช่วงแรกจะทำการศึกษานโยบายต่างประเทศของอินโดนีเซีย ในช่วงก่อนติมอร์ตะวันออกได้รับเอกราช คือ ค.ศ. 1975 – 2002 (นับจากปีที่อินโดนีเซียทำการยึดครองติมอร์ตะวันออกเป็นจังหวัดที่ 27 ของตนเอง จนถึงปีที่ติมอร์ตะวันออกประกาศเอกราช) และช่วงที่สอง จะทำการศึกษานโยบายต่างประเทศของอินโดนีเซีย ในช่วงหลังติมอร์ตะวันออกได้รับเอกราช คือ ค.ศ. 2002 – 2008 (นับจากปีที่ติมอร์ตะวันออกประกาศเอกราชจนถึงปัจจุบัน) เพื่อให้การศึกษานี้เป็นไปอย่างมีระบบ ผู้ศึกษาได้เลือกเอาแนวคิดเรื่องการเมืองเกี่ยวพัน (Linkage Politics) และแนวคิดเรื่องผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interest) มาเป็นกรอบในการศึกษาวิเคราะห์ถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศของอินโดนีเซียต่อติมอร์ตะวันออก โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิเคราะห์เชิงบรรยาย

ผลการศึกษาพบว่า สภาพการเมืองภายในประเทศอินโดนีเซีย และสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศ รวมไปถึงผลประโยชน์แห่งชาติ ล้วนมีบทบาทอย่างมากในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของอินโดนีเซียต่อติมอร์ตะวันออก ทำให้นโยบายต่างประเทศของอินโดนีเซียต่อติมอร์ตะวันออกในแต่ละสมัยเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ ในช่วงก่อนที่ติมอร์ตะวันออกได้รับเอกราช (ก่อน ค.ศ. 2002) อินโดนีเซียภายใต้การนำของประธานาธิบดีซูฮาร์โตได้นำกองทัพแห่งชาติอินโดนีเซียบุกยึดครองติมอร์ตะวันออกเข้าเป็นจังหวัดที่ 27 ของอินโดนีเซีย เพราะโปรตุเกสได้ถอนตัวจากการครอบครองติมอร์ตะวันออกทำให้แนวร่วมปฏิวัติเพื่อเอกราชติมอร์ตะวันออก หรือ เฟรติลิน (Fretilin) ได้ออกมาเคลื่อนไหวโดยมีวัตถุประสงค์จะให้ติมอร์ตะวันออกแยกตัวออกมาตั้งรัฐอิสระ ซึ่งรัฐบาลอินโดนีเซียมองว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้เป็นเหตุการณ์ที่คุกคามการดำรงอยู่ของชาติและเสถียรภาพความมั่นคงของอินโดนีเซียอย่างรุนแรง เพราะอาจจะทำให้เกิดการเอาแบบอย่างในหมู่เกาะอื่น ๆ ของอินโดนีเซียได้ อีกทั้ง รัฐบาลอินโดนีเซียยังมองว่าเฟรติลิน (Fretilin) เป็นพรรคฝ่ายซ้าย (คอมมิวนิสต์) ที่มีความคิดสุดโต่ง ซึ่งหากปล่อยให้พรรคดังกล่าวเป็นตัวแทนของประเทศติมอร์ตะวันออกย่อมทำให้อิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์ขยายอิทธิพลมาถึงประเทศอินโดนีเซีย นอกจากนี้ สภาพการเมืองภายในของอินโดนีเซีย ไม่ว่าจะเป็น อำนาจของกองทัพ ความเป็นชาตินิยมของประชาชนอินโดนีเซีย ยังเอื้อให้ประธานาธิบดีซูฮาร์โตตัดสินใจยึดครอง

ติมอร์ตะวันออกโดยการใช้อำนาจทหาร และประธานาธิบดีซูฮาร์โตก็ต้องการแสวงหาผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจจากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ของติมอร์ตะวันออกด้วย

ประธานาธิบดีซูฮาร์โตได้ครอบครองติมอร์ตะวันออกเป็นเวลานานถึง 23 ปี โดยใช้นโยบายบูรณาการปรับโครงสร้างระบบการบริหารของติมอร์ตะวันออกใหม่ให้เป็นไปตามรูปแบบของอินโดนีเซีย (Indonesianization) และใช้ความรุนแรงในการควบคุมสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในติมอร์ตะวันออก ทำให้ประชาชนติมอร์ตะวันออกต้องล้มตายและอพยพลี้ภัยเป็นจำนวนมหาศาล ดังนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างอินโดนีเซียและติมอร์ตะวันออกในยุคของประธานาธิบดีซูฮาร์โตจึงตกต่ำเป็นอันมาก

ต่อมาในสมัยของประธานาธิบดีฮาบีบี จากการตัดสินใจของฮาบีบีเอง รวมไปถึงปัญหาการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมภายในประเทศ และแรงกดดันของนานาชาติจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนชาวติมอร์ตะวันออกในสมัยซูฮาร์โตได้ทำให้ประธานาธิบดี บี.เจ.ฮาบีบี เสียใจตัดสินใจโดยไม่ฟังเสียงคัดค้านจากกองทัพ และสมาชิกในสภา ดำเนินการจัดให้มีการหยั่งเสียงลงประชามติแก่ชาวติมอร์ตะวันออก ในวันที่ 30 สิงหาคม 1999 และเมื่อผลปรากฏว่าประชาชนติมอร์ตะวันออกเลือกที่จะแยกออกมาเป็นรัฐเอกราชมากกว่าจะอยู่เป็นส่วนหนึ่งของอินโดนีเซีย ทำให้กองทัพอินโดนีเซียเสียประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เคยได้มาโดยตลอด จึงให้การสนับสนุนกองกำลังอาสาสมัครพลเรือน (Militia) ชาวติมอร์ตะวันออก ที่สนับสนุนการรวมประเทศติมอร์ตะวันออกกับอินโดนีเซีย ในด้านการเงินและอาวุธเพื่อให้กองกำลังอาสาสมัครพลเรือนทำการจลาจลในติมอร์ตะวันออก ส่งผลให้ประชาชนจำนวนมากถูกสังหาร คนกว่า 250,000 คน ต้องหลบหนีเข้าไปในเขตติมอร์ตะวันตกของอินโดนีเซีย การกระทำที่เกิดขึ้นทำให้องค์การระหว่างประเทศ และประเทศต่าง ๆ ออกมาวิพากษ์วิจารณ์และประณามอินโดนีเซียอย่างรุนแรง

ภายหลังเมื่อติมอร์ตะวันออกได้เอกราช (ค.ศ.2002) อินโดนีเซียได้เปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศต่อติมอร์ตะวันออกไปในทางที่ผ่อนคลายความตึงเครียด และลดความก้าวร้าวลง โดยทำการสถาปนาทางการทูต ให้ความร่วมมือและความช่วยเหลือในทุกด้านแก่ติมอร์ตะวันออก ปัจจัยหลักที่ผลักดันให้อินโดนีเซียดำเนินนโยบายดังกล่าวคือ ผลประโยชน์แห่งชาติในด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ และเกียรติภูมิของประเทศ ประกอบกับกระแสโลกาภิวัตน์ที่เน้นให้ความสำคัญกับประชาธิปไตย การค้าเสรี และสิทธิมนุษยชนมากขึ้น รวมไปถึงสถานการณ์ภายในประเทศที่สามารถควบคุมได้ตามลำดับ โดยจะเห็นได้ว่าการดำเนินนโยบายที่เป็นมิตรต่อติมอร์ตะวันออกของอินโดนีเซียในช่วงหลังติมอร์ตะวันออกได้รับเอกราชถือได้ว่าเป็นผลดีต่อประเทศอินโดนีเซียมากกว่าจะดำเนินนโยบายเผชิญหน้าเหมือนแต่ก่อน